

skoči na hrast i počne od grane do grane iti pa popevati, i tak mu vujde.

Onda vuk sam vu sebi premišljava i reče: „moj otec ni bil nigdar Rimljan, pa se je dobro doživel, pa naj ne bum ni ja; nit je moj otec bil fiškal, kaj bi kobilam pasuše čtel, pa se je dobro doživel, prav mi budi; nit je moj otec gda bil svinjski muzikaš, pa se je dobro doživel, prav mi budi; nit je gda moj otec jarcom njive meril, pa se je dobro doživel. Pa još to sé nije mi žal, neg da me je ov huncvut vkanil, koj na hrastu sedí. Vezda nisem drugo vreden, neg da bi me gdo izpod ovoga hrasta tak sekirum vudril, da bi se zmotal.“

A baš pod onim hrastom stal je jen muž sekirum i vudri vuka po čelu. Onda veli: „no, vezda se več človek sam sobum ne sme spominjati“ — i vumre.

Novičar iz raznih krajev.

Ker se nekteri hudodelci v jetnišnicah ne poboljšajo in utegnejo nevarni biti kadar se izpustijo, je c. k. ministerstvo po sklepu od 3. junija ukazalo, da se imajo taki, ki se v ječi niso poboljšali, po prestani kazni v ječi naravnost v pokorivno delavnišnico zapreti. — Po razsodbi c. k. ministerstva lastnik takega gojzda, na katerem so servituti, nima pravice, da bi samolastno djal gojzd pod prepoved (Bann) in tako servitutne pravice ustavil. — 9. dan t. m. je bila vsled naj višjega sklepa dokončna postava oklicana, kako naj se izprašujejo tisti, ki hočejo učniki na gimnazijah biti. Preskušnje so po ti postavi razložene v 5 verst: 1) iz klasične filologije, 2) iz zgodovine in zemljopisa, 3) iz matematičnih in naravoslovskih véd, 4) iz modroslovja in 5) nemškega jezikoslovja. Vsaka preskušnja razpada v dela domá, v zaklenjeni šolski izbi, v ustno izpraševanje, in da izpraševanec za pokušnjo kaj bere. Po prestani preskušnji se ima prihodnji učnik skozi celo leto na kakošni gimnazii uriti v svojem poklicu. — Veliki škof zagrebški žl. Haulik so v spomin, da so bili za kardinala povišani, 54.000 gold. darovali, namreč za milodarno ustanovo kaplanom, ki imajo slabe dohodke ali ki bolehajo, 20.000 gold., siromakom v Zagrebu 10.000 gold., za milodarno ustanovo 6 dekličem pri nunah v Varaždinu 18.000 gold., zagrebški godbini družbi pa 6000 gold. — Ker se dosihmal furlanskih svilnih červičev ni lotila tista huda bolezen, ki je v Lombardii in na Beneškem že mnogo červičev pokončala,

so se svilorejci iz Milane, Brešije in Verone sedaj obrnili v Furlanijo (Čedad in Kordovad) po mešičke (kokone), da si bojo iz njih zaredili semena za prihodnje leto. V Čedadu so 20.000 funtov kokonov za seme si ohranili. — Politika miruje. Če bi se ne bil te dni hrup po časnikih zagнал, da je angleška vlada ukazala svojemu admiralu Lyonsu, naj se s tistimi vojnimi ladijami, ki so še na Turškem, hitro spet verne na černo morje, bi ne bili imeli politikarji te dni nič posebnega pretresati. Ta nepričakovani ukaz pa je berž tū in tam izbudil misel, da se bojo Angleži sopet sprijeli z Rusi, in zakaj? — zato, ker Rusi, namesto da bili vsled sklenjene pogodbe zapustili turško terdnjavo Kars, so pomnožili posadko še s 6000 vojaki, — ker so, namesto da bi bili pustili turške terdnjavi Ismail in Reni v dobrem stanu, ju pokončali, — ker so Kačji otok namesto ga zapustiti obsedli s svojo armado, — ker delajo ovére tisti komisii, ki ima novo besarabiško mejo ustanoviti, in ker namesto pokončanega Bomarsunda napravljajo v izhodnem morji še močnejšo terdnjavo, — vse to, pravijo časniki, so očitne znamenja, da Rusi ne delajo kaj prave pokore zavolj pregreh, zavoljo katerih se je vnela poslednja vojska. Al vse to je bilo le prazen časnikiarsk strah, — zakaj komaj se je v Petrograd zvedil ukaz, da se ima angleško brodovje verniti na černo morje, je rusovska vlada pisala angležki, da hoče zvesto spolniti, kar je obljubila, in nov ukaz je došel admiralu Lyonsu, ki je preklical pervega, in tako je bilo hipoma vse spet poravnano. — Iz Španije nič novega, kakor to, da rusovska vlada, ki dosihmal Izabele ni spoznala za španjsko kraljico, je po zagotovilu časnika „Nord“ pooblastenca s spoznavnim pismom kraljici Izabeli poslala, in da francozka vlada ne pošilja več armad na španjsko mejo, ker je dežela mirna. — Sardinci nabirajo dnar za kanone v Alesandrii, ker Alesandrija ima biti, kakor pravijo, géslo Talijanov in znamenje njih edinstva. Ob enem pa se mnogoverstne stranke še huje sovražijo kot poprej. Tako piše dopisnik v „Triest. Zeit.“ iz Turina. — „Pasjim dnevom“ se dosihmal ne more oponašati, da so le prazna beseda; vročina je povsod takošna, da ne vémo, kako bo vremenski prerok shajal s svojim preročtvom. Celó na Angležkem, kjer kakor mraz tudi vročina ni prehuda, kolejo in prodajajo meso le ponoči, da ne smerdí; maslo je vse raztopljeno; sadje gnije hitro, suho meso je kakor da bi bilo kuhano itd. Za tega voljo so vse mesene jedila zlo po ceni; tako, na priliko se je dobilo v sicer dragem Londonu po troje zaklanih pišet za 27 kr.

Vilkôvo.

V zidanim gradiču na Vilkôvim
Je prešerno stal Martin Sapjeha,
Mnogoslavni, svitli knez Kozminski;
Nužno se je silil v smeh perliznjen,
Nužno čelo gerbasto je gladil,
Nužno sladkih besedi iskal je,
De prijazno bi se pogovarjal
Z beloglavim Vilkovskim gospodam.
Prav prijazno ga tolklja po rami;
Pravi šlahčič mu, in pan ga zôve,
In kar več še, serčeni, mili oče.
„Tirjaj le, kar hočeš, vse ti dal bom.
Zarotim per Materi se Božji,
Ki čast'mo jo Lehi v Čenstohovim,
De ti dal bom vse, kar boš pozelel!
Srebra in zlata bom dal na kupe,
Polne sode vina z Madžarije;
Čevljev vezenih, kožuhov pestrih,
In še šarca, slišiš, konja — šarca,
Ki je blisk mu brat, in ki mu para
Ti ne najdeš po Ukrajni daljni;
Vse to dam ti, če prodaš Vilkovo!
Vsa pokrajna tū okrog je moja,
Dvajset ur in več še na okoli;
Sam ta vertič, ta peščica gnoja,
To Vilkovo ne, — naj čert ga vzame!
Svobodno bi dirjal rad za zajcam,

Lov lovil rad, kamor nebo seže,
Kar oko od tukaj ga obsine.
Vediti nič nočem za mejnike,
Za mejnike stare, mahovite; —
Bratec, daj Vilkovo meni v prodaj.“
Reče to, pomigne hajdukama,
Ki povsod sta ga pospremljevala;
Ropotaje s sabljo gresta bližej,
Vsak nju nese po dve težki mošnji,
Vsak rožlja s presvitlo srebernino,
Vsak izsuje na kamnito mizo
Samih belih zlatov nov'ga kova,
Z manjši mošnje siplje pa rumenih,
Ki na nje je vdarjena Devica,
Mati Božja z Jezčikam v naročji,
Pestovaje ga na desni roki.
In veselo takajo se z mize,
Tje po hiši, po vsih kotih temnih
Novi zlatje beli in rumeni;
Pa Sapjeha pravi vès perliznjen:
„Bratec, če prodaš Vilkovo meni,
Dam to srebro in zlato vse tebi!“
Zmaja Vilkovski z glavo obrito;
Na tla gleda, vihajoč si berke,
Herkne, in nasmeja se po sili;
Vkloni se ponižno, ter Sapjehu
Kušne rob pestro obšite suknje,
Kjer naj nižje tal se dotikuje;
S plahim glasam pravi: „Knez Sapjeha,

Oj gospod milostni, spravi zlate;
Reci v težke mošnje spet jih djati.
Reci spet v Kozmin domú jih nesti, —
Nikomur na prodaj ni Vilkovo.
Sim dobil ga po očetu svojim,
On po dedu, ded pa po pradedu,
Rodni dom nam je, nam ž njega primek,
Ž njega zovemo se mi Vilkovski.
V cerkvi naši so nas vse kerstili,
V cerkvi naši so nas poročili,
V cerkvi naši žene pokopali,
Poleg žen otroke so zagreblji;
In v to cerkev pojdem sam počivat,
Kdar mi solnce božja luč ugasne. —
Knez milostni, spravi svoje zlate,
Svitle zlate bele in rumene.“
Do kerví se vgrizne knez Sapjeha,
Temno čelo se mu v gerbe zgerbi,
Kakor meglica v oblak neurni;
Huda jeza mu krog ust zablistne,
Kakor strele svit ob hudi uri;
Nič ne reče, le z glavo pokima,
De peró na kučmi se zamaja.
In oberne se, ter z hiše stopi.
Željno zbirata hajduka zlate,
Željno premeteta temne kote,
Ki po njih so zlatje b'li razsuti;
Skerbno jima Vilkovski pomaga.
(Dalje sledí.)

„huncvut“. Da pa je med pšenico tudi ljulika, menda vsak vé. Da si celó ne dopuščene pismica, kateri pisati znajo, dopisujejo, je resnično, se vé da pa tudi napčno in grešno. Kaj je pa bolje: ali da si pišejo, ali da sami pridejo z besedo povedat, kar ne morejo pisati? ne bo ravno težko razložiti; nobeno pa prav ni. Samo tiste, ki v eno mer terdijo: „boljše brez šole, kot šola“, bi rad enkrat med izšolane, drugikrat pa brez šole odraščene kmečke fante ponoči na vas peljal, tako da bi se fantje brez vsega strahu po svoji navadi obnašali. Gotovo bi potem rekli: „Saj je vendarle šola potrebna!“

Novičar iz raznih krajev.

Perve dni prihodnjega mesca septembra se bojo kakor „Klag. Zeit.“ piše presv. cesar s presv. cesarico podali na Koroško, ogledovat naravno lepoto zgornjih koroških krajev, posebno pa okolico velikána avstrijskih gorá: Gross-Glockner-ja; na potovanji tem se bota mudila v Celovcu. V kakih 5 ali 7 dnevih pričakujejo Nj. Veličanstvi, kakor se v „Gratz. Zeit.“ bere, čez Velkovec, Marbeg in Marburg v Gradcu za kaka dva dni. — Gosp. ministra barona Bach-a so tudi v Zadru slovesno sprejemali. — Sliši se, da se bo postava za mlinarje nekoliko preuredila in potem oklicala. Res živa potreba je, da se, če ne drugzega, saj stara postava razglasi, ker je ljudstvu ravno tako neznana kakor mlinarjem samim. — Vse pisma iz Ogerskega enoglasno pravijo, da naj stareji ljudje ne pomnijo terte tako polne kakor letos, pa tudi dobro bo vino kakor leta 1834. Že pa tudi barantači iz Nemškega, posebno iz Rajna prekupejo težke sorte rudečega ogerskega vina: Budimske,

Vilanske, Jagerske (Erlau) in Karlovške, ktere se bojo morebiti čez malo časa spet povračale v naše cesarstvo, toda prekeršene v drage Burgunške ali Bordoške vina. — Skor povsod je učencov na gimnazijah (ali nekdanjih imenovanih latinskih šolah) čedalje manj. Na Dunajski akademski gimnazii je letos le 26 učencov maturo (pre-skušnjo godnosti) prestalo, izmed katerih se jih bo 16 podalo v pravoslovne šole, 8 pa, ki so vsi judje, v zdravilske, nobeden v bogoslovne. Tehnika vabi dan današnji mladino naj bolj k sebi, potem pa pravoslovje, ker tukaj se sedaj dá kosček kruha naj prej zaslužiti; ternove pota bogoslovstva in zdravilstva so le za posebno poklicane. — Na političnem svetu je še vedno vse pri starem. Iz Španjskega se še zmiraj nič ne vé, kaj bo počela nova vlada. Tudi med napolitansko vlado, ki noče upeljati potrebnih vladarnih preuredb, in pa med angleško in francosko vlado so strune še napete kakor so bile. Ker je naša vlada poslala barona Hübner-ja na Napolitansko, da bi kralju svetoval, kaj naj bi storil, čakate angležka in francoska sedaj le na to, kaj bo Hübner opravil. — Angležki časniki še zmiraj terdijo, da pravda med rusovsko vlado in zedinjenimi vladami, ktere smo omenili v poslednjem novičarju, še ni popolnoma dognana. — Cesar Napoleon je 9. t. m. prišel iz toplíc v Pariz nazaj. Ker nekateri časniki terdijo, da je popolnoma se ozdravil, drugi da boleha za jeterno boleznijo kakor poprej, ne vémo, komu je verjeti. — Poslanca kneza černogorskega, katerih eden Vuković je bil v Parizu, drugi Medaković v Petrogradu, sta se povernila v Cetinje, obilo obdarovana od cesarja francoskega in rusovskega. Kaj sta sicer opravila, se še ne vé; Černogorci upajo vse dobro.

Vilkovo.

(Dalje.)

Bla Velika noč je, god Vstajenja,
God vstajenja našiga Gospoda,
God vstajenja našiga iz greha;
Pop je v cerkvi jéd bil blagoslovil,
Brošč požegnal in ž njim tolste gnjati,
Želčo je poškopil bil in vino,
De velikonočno jagnje vžilo
Bi se z blagoslovom svete cerkve.
In v Kozminu stal na grajskih durih
Je sam svitli knez, Martin Sapjeha.
Z motnim smeham gledal je na množčo
Žlahnih gostov, kak se v dvore rine.
Glasno jih od delječ pozdravljuje,
Glasno se povablencov raduje;
K sebi kliče plahiga ptujinca,
Serce dela z rahlo mu besedo.
Vsaciga serčno na ramo kušne,
Kušne tudi pana Vilkovskega,
Ki Vilkoviga ne dá mu v prodaj.
Brat ga zove in še ljubi sosed;
Ga prijazno kara, de vabniku
Pervimu ni vdal se in ne druž'mu,
De je tretjiga še le poslušal,
In tak storil knezu čast in slavo.

Na to pelje svate v svoje dvore,
In vsim vošči praznike vesele,
Vsakimu dá pirh in kupo žganja,
Ter veselo vpije: „Jejte, pite!
Dolgi, medli post je že per kraji,
Ki slabil je nam želodec z oljem
Celih sedem dolgočasnih tednov,
Jejte, pite, vi gospodje žlahni,
In popravite kar vso zamudo!“

K mizi rinejo se Lehi žlahni.
Vsak poseže po kristalno kupo,
Polno vina z daljne Madžarije;
Čversto pijejo na zdravje knezu,
Ki povabil jih je na veselje.

In vsak verže kupico tje v steno,
Naj bi usta več jih ne skrunile,
Kar iz njih so knezu zdravje pili.
Ponosito se jim knez zahvali
Za zdravico in za čast storjeno.
In spet pijejo na zdravje knezu
Kupice spet veržejo tje v steno.
De zvenčec črepine krog letijo.
In kosilo se zmeni jim v južno,
K južini peržgó pa sveč voščenih,
Ko v večerjo se je b'la zmenila;
In ko sveče b'le so dogorele,
Kličejo spet svate na kosilo.

Vedno gré okrog po mizi néža,
Néža s čistiga srebra kovana,
Ki derži dve meri in dve mer'ci;
Vedno sosed na soseda vpije:
„Bratec pij, že spet si ti na versti!“
Kdor le kolikaj se piti brani,
Mu prešerni knez nogé objame,
Sili, prosi ga, se nič ne bati,
Varvati kar nič ne draz'ga vina,
Draz'ga vina z daljne Madžarije.
Prosi tudi Vilkovskega pana,
Naj bi se gostil tū vse tri dneve,
Skoz ves god Gospodnjiga vstajenja.
Néžno ga kušuje v sive berke,
Večno bratovščino mu obéta;
Ah in starček mora slušat' kneza,
Svoj'ga ponositiga gospoda.

To je b'lo pač radostno življenje,
Oj življenje prav po šegi Lehov!
Bobni in trobente tam na léci,
Diplje in pa gosli tam za durmi,
Vedno drugo vino žejnim gerlam.
Vsim od vina se žarijo lica,
Vsim od vina se oči iskrijo.
Tamkej znanec znaniga objemlje,
Tukej brati ptujic se s ptujincam.
Tamkej troje krega se in kolne,
Tukej bijeta se dva na sablje,

Kakor de peršla sta nad Moskalja.
Vina jima dajo v novo spravo,
V vinu vtone nju kervava jeza.
Tamkej v kotu, pa na vidu jasnim,
Toži mladi šlahčič zvezdi-devki
Svoje britkoserčne bolečine.
Ker tak svitla je, kot božje solnce,
Pa tak hladna, kakor mesečina.
Blizo nju se zbral je velik venec
Ostarelih rožic, sivih mamic;
Vsska v šlahčiča in v devko gleda;
Vsaka se nasmehne zaničljivo,
In šeptaje druga drugi pravi:
„Kakšin špot, vasvati tak očitno!“
Ta in una pa na tihim zdihne:
„Sim vasvala pač, al le na skrivnim.“
Vendar le mladost sedanjo toži:
„Kakšin špot, vasvati tak očitno!“

Zadone spet bobni in trobente,
Oglasé se diplje spet in gosli,
In spet dajo vina žejnim svatom.
To je b'lo spet radostno življenje,
Oj življenje prav po šegi Lehov!
Knez Sapjeha ni bil skop nikoli,
On je Leh še stare korenine.
K sebi kliče pana Vilkovskega;
Ga objame, kušne ga na ramo,
Kušne ga še v sivodlake berke,
Ter mu réce: „Bratec, ljubi sosed!
Stori zdaj, kar je še naše šege;
Ti naj starji si tū med nami.“

In Vilkovski se do tal perklone,
Pa izuje mladi knež'nji čevljev,
Ter naliže ga do verha z vinam,
Z drazim vinam z daljne Madžarije,
In izpije knež'nji ga na zdravje.
In vsi svatje ukajo veselo,
In vsi svatje pijejo iz čevlja,
In vse hvali kneza in knežinjjo,
Ki sta gostoljuba prav po Leško.

(Konec sledi.)

Opombice. Šlahčič, Leški plemenitnik nižje verste. — Pan, gospod. — Čenstohovo, znani božji pot M. D. M. B. na Poljskim ali Leškim; mnogoobiskovan je. — Pester, pisan, bunt. — Vezén-a-o, gestickt. — Šarec, der Schecke. — Brošč, narodna Leškajéd. — Lehi, to je, Poljaki. — Néža, velik verč, Humpen. — Diplje, Dudelsack. — Moskalj, Rus, Moskovitar. — Devka, dekle.

zen požar, da zraven 6 pohištrev, več podov in kozolcev je na ti strani Gorice skor tretji del mahú z vsemi pridelki pogorelo; škoda se še natanko ne vé; cenijo jo nekteri blizo 100.000 gold. Dvoje kompanij naših vojakov je hitelo na pomoč; al teško ali celó nemogoče je bilo se bližati ognju na vseh krajih.

Novičar iz raznih krajev.

Po naj višjem sklepu od 5. t. m. so presvitli cesar sedanjo veliko pomorsko poveljstvo povzdignili v samostojno sredinsko oblastnijo (Central-Marinebehörde), kateri so izročene vse vojne pomorske zadeve in ktera ni podložna nikomur drugemu kot naravnost cesarju; tedaj je ta višja pomorska oblastnija, ktere sedež ima v Terstu biti, toliko kot ministerstvo za vojno pomorstvo; poglavar te oblastnije je izvoljen svitli nadvojvoda Maks, brat cesarjev. Namen te naprave je povzdigniti moč avstrijske armade na morji. — Ministersk ukaz zapoveduje, da nobenih kirurških operacij pa tudi pušanja se ne smé nihče drug podstopiti kot v tem izučen zdravnik; zatega voljo so take opravila prepovedane tudi usmiljenim sestram (nunam), čeravno se sicer v bolnišnicah hvalevredno obnašajo. — Gosp. minister baron Bach se je iz Tersta, kjer je bil posebno častno sprejeman, 17. dan t. m. podal po morji v Monfalcon, odkodar je po suhem čez Oglej odrinil v Milan. — Na Ogerskem delajo kratko pravdo požigavcem; nedavnej kar sta bila neka dekla in neki seljak, ko sta bila zažiga prepričana, v 3 urah ob glavo djana. — Že se obrača pozornost sveta na slovesnosti, ki bojo ob kronanji rusovskega cara v Moskvi se začele 7. dan prihodnjega mesca. Ko bota car in carica došla en dan pred v Moskvo, bojo 71krat zagromeli topovi, 85krat pa kadar bota stopila v stolno cerkev; na Kremliju bo sprejela dvorna duhovšina; prvi maršal jima bo podal po starodavni šegi kruha

in soli; v tem bojo sto in enkrat topovi doneli; celi dan bojo zvonili po vseh cerkvah, zvečer bo mesto razsvitljeno; med ljudstvo se bo delil oklic kronanja in na glas prebiral na tergu Krasnaja in še na 33 drugih krajih. Drugi dan ob sedmih se bojo začele prazničnosti kronanja. — Iz Španskega nič novega; O'Donel si že vseskozi prizadeva pravo pot najti med naj hujima strankama na levi in na desni, svest si prigovora, „v sredi v zlati skledi“. — Na Napolitanskem se tudi še zmiraj kuha; kaj se bo skuhalo, še nihče ne vé. — Sardinci tudi še zmiraj rogovilijo. — Angleži so zapustili Turčijo, Francozi so jo imeli do 15. dan t. m. zapustiti. — Po „Nar. Nov.“ je došel unidan v Bosno sultanov ukaz (ferman), v katerem se turški vladi podložnim kristijanom in judom na voljo daje, odkupiti se vojaščine; odkup (bedeljat po turški) znaša 500 gold. našega dnarja, in presega četrtertinko onega zneska, ki so ga poprej za davek (harač) plačevali. — Te dni je ugasnila ena naj starejih in naj slavnih žlahnih rodovin našega cesarstva; v Novem Sadu je umrl c. k. oberstlajtenant grof Pavel Brankovič, zadnji tega imena, brez otrok. Grofje Brankoviči so bili v žlahti s serbskimi cari Nemanici, ki so do nesrečne bitve na Kosovem vladali Serbsko. Vuk Brankovič, zêt cara Lazara, je v ti bitvi s svojimi konjiki prestopil k sovražni armadi Amuratovi. Brankoviči so gospodovali potem Beligrad noter do Jurja Brankoviča I. z imenom „Smederevac“, ki je Beligrad odstopil ogerski vladi. Pod cesarjem Leopoldom je Juri Brankovič II. Serbe peljal čez Donavo v Karlovec in v zapuščeni Banat in jih je tu postavil kot živo terdnjavo med polumesec turški in križ kristijanski. On je bil prvi vojvoda avstrijskih Serbov in je, kakor je znano, umrl v Hebu (Eger). — Naj večja klobčarija na svetu je v Brooklinu, nekem predmestju Novega Jorka v severni Ameriki; 1000 delavcev dela v ti klobčarii, med kterimi je 200 učencev; vsaki dan izdelajo 450 dvanajsteric (tucatov) klobukov, večidel iz klobučine.

Vilkovo.

(Konec.)

Tak pirujejo tri dneve svatje,
Dve noči pijejo v belih dvorih,
Tretji dan zvečer se poslovijo;
Ta zasede konja omahvaje,
Un se dremajoč usede v pričko,
In njih radost se še z dalje sliši,
Sliši dolgo se še njih ukanje.
Tudi pan Vilkovski se odpravlja;
Skerbno ga Sapjeha perderzuje,
Prosi ga, naj še per njem ostane,
De še z njim saj mer'co vina spiije;
Pa ne dá se vderžati Vilkovski.
Žene ga sercé domú v Vilkovo,
Tje kjer v cerkvi sinki spé in žena,
Kamor misli iti sam počivat,
Kdar mu solnca božja luč ugasne.
Noč je, in dremaje pan Vilkovski
Kima z belo glavo v svoji prički,
Pa konjiči grejo v urnim diru
Tje po mehkim pesku skoz sosnovje
Prot domači, zaželeni štali;
Kar kočjaž nategne vajet terdno,
Konje vstavi in oči si mane,
Tiho molí, pa na glas zakolne.
Pan se prebudi: „No, kaj je neki?
Fant zašel si, ti neumna trapa!
Molči, z bičem te bom pota 'zučil“.
Fant prestrašen Vilkovskimu pravi:
„Pan, to ni nikoli po pravici!
Sam poglej. Le-tú je staro znamnje
In Razpet presveta v starim znamnji,
Ki tvoj ded jo sémkaj je postavil.
Ker ga Bog je čudno bil obvarval
Tam pod lipo, ko je va-njo trešlo;
Sto korakov je od tod Vilkovo,

In kot res še svojo dušo ljubim,
Staro znamnje vidim jaz in lipo,
Vilkoviga pa nikjer ne vidim!“
Splasen skoči stari pan iz pričke;
Urno verže kožuh tje in kučmo;
Tje v temo zijá, pa nič ne vidi,
Lučice ni viditi v Vilkovim;
Le zvezde na nebesi berlijo;
Tje v noč sluša, pa le nič ne sliši,
Vse je tiho, in še sove spiijo,
Le sam bor šepťá, majaje verhe.
Teče dalje starček prot Vilkovim;
Ah, al kjer je vas Vilkovo stala,
Je zdaj njiva rahlo razorana,
Je zdaj njiva gladko zabranana,
Ni je hiše več in ne gradiča,
Tudi ni sledú od cerkve drage,
Ki v nji spali sinki so in žena,
Ki v nji mislil je kdej sam počivat',
Kdar mu solnca božja luč ugasne.
Pan zavpije: „Jezus in Marija,
In vsi naši sveti pomočniki,
Ki časti vas Leški ljud pobožno,
Pomagajte! Al sim neki znorel?“
In germovje se plašno zaziblje,
Sivi starci pridejo iz dračja,
Blede žene, majhni otrociči,
Ki se tresejo gladú in mraza,
In možje se drenjajo krog pana,
Ki sam trese žalosti se strašne.
Radi bi možje razlož'li panu
Vso nesrečo, ki jih je zadela,
Pa jim branijo debele solze,
Kapljač jim na bradate lica;
In sprašvati mora jih Vilkovski:
„Bratje moji, in sosedje dragi,
Pomagajte, in povejte meni:
Kam prešla sta grad in vas Vilkovo?“

Praviti mu jamejo stokaje:
Peršlo v vašo vas je sto kozakov,
Ki poslal jih je Martin Sapjeha.
Razvalili so tvoj grad kamnitni,
Nam poderli hiše so leséne,
Razkopali našo lepo cerkev.
Naše čede so v Kozmin odgnali.
Nas pa v jarme vpregli, z bičem bili,
De smo mogli vasne tla 'zorati,
Pa sami so v brazde sol sejali.
Še žené so vpregli, kruto topli,
De vsejano sol so zabranale.
Zraven pa so se še posmehvali,
Češ, de kar bo s take setve zrastle,
Se poželo bo brez kôs in serpov;
Sversili še le nocoj so delo.
To so b'li pač prazniki veseli!
Naj bi slišal bil otroke naše,
Kak so reve trepetaje vpili,
Serce bi ti počlo b'lo po sredi!“
Tiho gleda pan Vilkovski pred-se,
Tiho briše si s pestjó solzice,
Ki z oči mu kapljajo na brado.
Kakor vinske jagode v muljavo;
Tiho zdihne: „Ah, uboga vas ti!
Mili dom, in sveta veža božja!
Ah in grobje mojih milih ranjeih!“
Tak maščval se je Martin Sapjeha,
Knez Kozminski nad Vilkovskim panam
V dneih Polon'je jasne in svobodne:
Ko svoj kralj je bil vsak knez na Leškim,
Ko svoj knez je bil vsak prosti šlahócič,
Pravi kralj pa vsih stanov podložnik. —
In ni b'lo nikogar po vsim Leškim,
De kaznil bi bil to hudobijo!

Rodoljub Ledinski.

Opombice. Pirovati, gostovati se. — Sosnovje, bor, borovje; sosen — borovec, Kiefer. — Razpet, Kruzifix. — Muljava, trava po vinogradih, ki je ni moč kositi, in ki se muli, to je, ruje.